

Digitale Steden Agenda

Een gezamenlijke stedelijke innovatie agenda voor sterke, slimme, ondernemende en sociale steden

2011 - 2015

Digitale Steden Agenda 2011-2015

Een gezamenlijke stedelijke innovatie agenda voor sterke, slimme, ondernemende en sociale steden

Op 16 maart 2010 overhandigde Ferd Crone, burgemeester van Leeuwarden en voorzitter van de Taskforce Next Generation Networks de aanbevelingen van de Taskforce aan minister Verhoeven van het ministerie van Economische Zaken. In dit rapport met de titel *Breed aan het net, gemeenten aan zet* wordt de urgentie voor een brede uitrol van supersnel breedband en van breedbanddiensten, alsmede de bepalende rol die gemeenten hierin kunnen spelen, uiteengezet. Het rapport sluit aan bij de door Eurocommissaris Kroes gepresenteerde Digitale Agenda voor Europa.

De G32, G4, Stedenlink en Nicis Institute onderkennen de kansen voor ICT en supersnel internet. Gezamenlijk zien zij dat echte vernieuwing de enige manier is om de economie van onze steden welvarend, sociaal en klaar voor de toekomst te maken. Supersnel internet biedt de basisinfrastructuur om lokaal tot radicaal andere oplossingen voor de problemen in onderwijs, zorg en werkgelegenheid te komen. Sterker nog, supersnel internet zorgt voor betere kwaliteit, breder aanbod van dienstverlening, meer professionaliteit, maatwerk en uiteindelijk, tegen lagere kosten. Tegelijkertijd krijgt nieuw ondernemerschap een impuls.

G32, G4, Stedenlink en Nicis Institute hebben daarom de krachten gebundeld om een gezamenlijke innovatiestrategie te ontwikkelen. Een strategie die passende antwoorden voor de huidige economische uitdaging levert. Een strategie die toekomstbestendig is.

De aanwezige kansen kunnen we niet ieder voor zich grijpen. De vraagstukken zijn te complex en vragen betrokkenheid van een verscheidenheid aan (keten)partners. Als iedere gemeente alleen aan de slag zou gaan, duurt het nog decennia voor de eerste resultaten zichtbaar zijn. Daarbij zullen de kosten enorm zijn. Beter is het om samen op te trekken, de vraag te bundelen, kopgroepen rond zorg of onderwijs te creëren, de initiatieven die al binnen gemeenten zijn opgepakt te bundelen en samen de markt te betreden.

In deze Digitale Steden Agenda 2011-2015 treft u onze uitgangspunten.

Dit document verwoordt onze gezamenlijke visie en levert de input voor het implementatie proces dat in het verlengde ligt van de Conferentie Digitale Agenda.nl van 17 mei en waaraan alle betrokken partijen zich verbinden.

*Yvonne van Mierlo,
voorzitter van de pijler Economie&Werk van de G32 en wethouder Economische Zaken
van de gemeente Helmond*

*Marc-Jan Ahne,
wethouder Economische Zaken van de gemeente Deventer en dossierhouder van de
'Digitale Agenda Grote Steden 2011-2015'*

*Marijke van Hees,
wethouder Economische Zaken van de gemeente Enschede en voorzitter van Stedenlink*

*Rabin Baldewsingh,
Wethouder Volksgezondheid, Duurzaamheid, Media en Organisatie bij de gemeente
Den Haag*

Digitale Transitie

Onze maatschappij zit midden in een digitale transitie. Op alle vlakken van ons leven spelen internet en ICT een rol. Deze transitie is niet te stuiten, maar wel te sturen. Dat vraagt om een actieve rol van publieke organen als gemeenten, onderwijs- en zorginstellingen, culturele instanties en het maatschappelijk middenveld. En ondernemers dienen de geboden kansen te grijpen.

De digitale transitie heeft een enorm potentieel in termen van ‘first mover’ voordelen, hoogwaardige dienstverlening, opschaling, slim maatwerk, vergroten van zelfstandigheid en vermindering van transactiekosten. Er ligt ook een uitdaging door de veranderde verhoudingen tussen professional en burgers. Denk aan verwachtingen, rollen en functieprofielen en aan andere financieringsmodellen van diensten en organisaties.

Ervaringen uit het verleden hebben ons geleerd dat iedere nieuwe technologie ook nieuwe bedrijvigheid en op termijn een nieuwe economie met zich mee brengt. Denk aan de ontdekking van het wiel, de stoommachine, elektriciteit, de telefoon en ICT. Allemaal ‘breakthrough technologies’ zoals dat zo mooi heet.

En kijk naar de nabije toekomst, de generatie jongeren die nu naar school gaat groeit op in een ‘connected’ omgeving. Zij gaan chattend, gamend, internettend, twitterend en multitaskend door het leven. Deze ‘digital natives’ zien de wereld heel anders dan de volwassenen van nu, die als digitale immigranten een weg proberen te vinden in de wereld van het web.

Het is noodzakelijk ons goed voor te bereiden op de wijzigingen die in verschillende sectoren plaatsvinden, zowel in nieuwe diensten als in de benodigde infrastructuur. Indien we dit geheel aan de markt laten zal niet de meest optimale situatie ontstaan, niet vanuit gemeentelijk perspectief en ook niet voor de burger. Vanwege het grote maatschappelijke belang is een pro-actieve visie en ambitie vanuit gemeenten cruciaal.

Kortom, er komt nogal wat op ons af. Het is belangrijk dat we de stedelijke waarde van deze transitie vinden en zichtbaar maken. Waar liggen de kansen voor gemeenten en hoe helpen we die realiseren? Iedere gemeente zal haar eigen speerpunten hebben, echter de onderliggende basis is hetzelfde. Door nauw samen te werken en gezamenlijke standaarden te hanteren hebben we een stevige positie ten opzichte van marktpartijen en andere partners. Zoals eerder gezegd, de digitale transitie valt niet te stuiten, maar wel te sturen.

Bedrijvige Stad

- HetNieuweWerken: mobiel werken, het kantoor als ontmoetingsplek, co-werkplekken in het centrum of langs de snelweg
- Werken in de Cloud: geen eigen server-beheer, software en bedrijfsgegevens staan online en worden centraal voor meerdere klanten onderhouden
- Supersnelle locaties: innovatieve bedrijven hebben behoefte aan een grote datacapaciteit

Zorgende Stad

- Lang Zelfstandig Thuis wonen: door inzet van slimme technieken als zorg op afstand (teleconsultatie, telemedicine, persoonsalarmering)
- Sociale Netwerken Versterken: bestrijding eenzaamheid en versterking sociaal kapitaal via innovatieve diensten voor mantelzorgers, patiënten en sociaal zwakkere burgers
- Minder Personeel, Goede Zorg: grotere efficiëntie door slimme inzet techniek, verbeterde opleidingen

Lerende Stad

- Maatwerk en aanpak achterstanden: maatwerk via interactieve lesmethoden en digitale schoolborden, de docent kan zijn kennis inzetten om de groep als geheel naar een hoger niveau te brengen
- School in de Cloud: geen eigen server-beheer, bedrijfsprocessen en lesmateriaal staan online en worden centraal beheerd en gedeeld met andere scholen
- Volgsystemen: digitale koppeling bestanden zorgt ervoor dat uitvallers snel gesignaleerd worden

Groene Stad

- Smart Grids: energieopwekking via de koppeling van wind-, water- en zonne-energie op lokaal niveau
- Slimme Meters: gebruikers inzicht bieden in energieverbruik in hun huis of het fijnstofgehalte in hun wijk. Bewoners stimuleren verantwoordelijke keuzes te maken.
- Connectedness: koppeling internet en infrastructuur is een krachtig instrument voor slimme duurzame aansturing stad

Onze Stad

- BuurtBerichten: narrowcasting voor en door bewoners op schermen in de wijk, binnen en buiten
- Samen Doen: professionals en bewoners ontmoeten, organiseren en plannen samen op wijkplatformen of in buurtnetwerken
- Open Data: bewoners en bedrijven ontwerpen hun eigen diensten op basis van vrij te gebruiken gemeentelijke data

Veilige stad

- Live Bewaking: beveiligingscamera's in winkels en bedrijventerreinen met rechtstreekse beeldverbinding met meldkamer voorkomen overvallen
- SmartCityControlCenter: koppeling alarmdiensten met realtime data over verkeersstromen en geografische informatie

Samenspel

Het afgelopen decennium is er op tal van niveaus in het land geëxperimenteerd met dienstenontwikkeling. Er waren pilots in de steden, innovatietrajecten binnen provincies en landelijke regelingen. Het resultaat is dat er veel is geleerd, maar weinig breed is geïmplementeerd. De Taskforce NGN geeft in haar rapporten goed aan waar de obstakels voor opschaling en brede benutting liggen. De sleutel ligt in samenspel.

Een succesvolle implementatie hangt niet alleen op techniek en een snelle infrastructuur, maar ook op samenwerking binnen de keten en op een volwassen markt. Het is tijd dat we het 'not invented here' principe achter ons laten. De steden uit de G32 en de G4 maken zich hier met Stedenlink en Nicis Institute hard voor.

De basis voor de samenwerking van de steden die de Digitale Steden Agenda ondertekenen ligt in de volgende gedeelde uitgangspunten:

Next Generation Access Networks

Een toekomstvast supersnel internet netwerk is van strategisch belang voor onze gemeenten. Het netwerk is een randvoorwaarde voor een excellent vestigingsklimaat en versterkt de kenniseconomie. Het stimuleert de ontwikkeling van innovatieve (maatschappelijke) diensten, draagt bij aan de leefbaarheid in onze gemeenten en nieuwe economische dragers voor het landelijk gebied.

Ons uitgangspunt is dat de markt zorgt voor de aanleg van het supersnelle symmetrische internet. Echter, marktpartijen opereren niet perse vanuit een maatschappelijk belang. Het is aan gemeenten om de openheid van de netwerken te garanderen. Marktpartijen hebben daarnaast ondersteuning nodig bij de praktische realisatie van het netwerk. De menukaart van de Taskforce NGA networks geeft duidelijk aan hoe gemeenten die ondersteuning kunnen bieden. Wij pakken beide rollen actief op.

Open Netwerken

Een open netwerk op alle drie de lagen (infrastructuur-, netwerk- en dienstenlaag) is essentieel voor het aanjagen van innovatie, concurrentie en voor de brede uitrol van diensten. Het is van belang dat er een eensluidende definitie van *open* komt die door alle gemeentelijke partijen wordt gedragen.

Wij stellen gezamenlijk deze definitie vast. De NGA netwerken die wij in onze gemeenten helpen realiseren zijn open netwerken volgens deze definitie.

Open Innovatie

Vele partijen hebben kennis, expertise of de benodigde ervaring. Van gemeenten, bedrijven, onderzoekers tot burgers en professionals in het veld. Een open proces brengt die kennis bijeen, maakt daarmee versnelling en verfijning mogelijk en leidt tot betere oplossingen.

De uitvoering van de Digitale Steden Agenda is een proces van open innovatie, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor open standaarden of ten minste interoperabiliteit.

Actie

De komende vier jaar zullen we ons richten op het realiseren van de open NGA netwerken en het daadwerkelijk benutten van het potentieel van de maatschappelijke breedbanddiensten.

De eerste stap na het aannemen van deze Digitale Steden Agenda door de G32 en G4 steden is het gezamenlijk bepalen van een werkplan om genoemde punten concreet aan te pakken.

Werkagenda: de Praktijk aan Tafel

Een maand na de Conferentie Digitale Steden Agenda pakken we op donderdag 16 juni door met het vaststellen van een werkagenda. Gemeentelijke projectleiders, marktpartijen, dienstenleveranciers, mensen uit de praktijk en andere betrokkenen gaan samen in gesprek over wat we willen bereiken op de verschillende stedelijke thema's, hoe we dat kunnen doen, wat daar voor nodig is en wie daarvoor nog meer betrokken dient te worden.

De dag levert concreet per thema op:

- een keuze voor een bestaande *emerging practice* om als eerste op te schalen
- een team bestaande uit enkele gemeenten, marktpartijen, dienstenleveranciers, praktijk professionals en andere sleutelspelers die de *emerging practices* in de praktijk gaan opschalen
- een aanzet tot een stappenplan 'what to do first'

Iedere stad kiest bij welk opschalingsvraagstuk ze actief wordt, dit kan er één zijn of meerdere al naar gelang de speerpunten binnen het college. Betrokkenheid betekent vervolgens ook verantwoordelijkheid voor het resultaat.

De dag zal ook een oogst aan benodigde standaardisatie afspraken, wijzigingen in wetgeving en andere wensen opleveren. Onderwerpen die in andere gremia dienen te worden ingebracht. Dit is een separaat traject waarvoor tijdens deze dag de eerste werkafspraken worden gemaakt.

Uitvoering: de ontbrekende puzzelstukjes

De reden dat veel diensten na een succesvolle pilotfase hun weg niet naar het brede publiek vinden is velerlei. Het kan liggen aan het ontbreken van de benodigde infrastructuur, maar vaak ook is het een financieringsvraagstuk, of ligt het aan de samenwerking binnen de keten. Een digitale toepassing in de zorg zet een heel systeem op z'n kop. Het vraagt een andere inzet van personeel, de wetgeving voorziet er niet in, de kosten komen op een andere plek te liggen, hetzelfde geldt voor de opbrengsten. Het is een hele puzzel om al die onderdelen in kaart te brengen en vervolgens oplossingen voor te verzinnen. Aangezien alles met elkaar samenhangt kan het ook alleen in samenhang gedaan worden.

De teams die met een *emerging practice* aan de slag gaan hebben de opdracht de puzzel compleet te maken. Zij gaan met elkaar, en met hen die ze nog meer nodig

hebben om de puzzel compleet te maken, inzicht creëren en het gesprek aan om tot oplossing voor opschaling te komen.

De werkvormen hiervoor variëren van gesprekken binnen de teams, publieke bijeenkomsten, onderzoeksvragen die uitgezet worden, doorrekening van plannen. Al wat het team nodig heeft voor hun opschalingspuzzel.

Uitvoeringscyclus

Gedurende het jaar hebben de verschillende teams contact tijdens enkele gezamenlijke bijeenkomsten en via www.digitalestedenagenda.nl, waar alle leden een profiel hebben en de teams updates plaatsen en met elkaar en andere teams in gesprek gaan, ervaringen delen en actief op zoek gaan naar kennis. Het sociale netwerk van de Digitale Steden Agenda is gebaseerd op Pleio en vandaar uit gelinkt aan het enorme netwerk van Ambtenaar 2.0.

Na een jaar wordt opnieuw naar de werkagenda gekeken. Welke voortgang is geboekt? Wat zijn de ervaringen? Wat was lastig en wat ging goed? Op basis daarvan wordt gezamenlijk besloten welke punten van de bestaande agenda verder worden opgepakt en wat daar aan kan worden toegevoegd.

Het uiteindelijke doel is de obstakels voor opschaling gezamenlijk weg te nemen en te zorgen dat er een markt ontstaat voor slimme inzet van technologie en gebruiksvriendelijke diensten.

Partner worden?

De Digitale Steden Agenda is een initiatief van G32, G4, Stedenlink en Nicis Institute. We verwelkomen alle andere gemeenten in Nederland die de visie van de Digitale Steden Agenda onderschrijven en nodigen hen van harte uit om partner te worden van dit proces.

We willen daarnaast ook nadrukkelijk alle marktpartijen, dienstenleveranciers, verzekeraars, uitgevers, scholenkoepels, thuiszorginstellingen, zorgondernemers en alle anderen die een positieve inbreng in de realisatie van de Digitale Steden Agenda bieden uitnodigen om mee te doen. Als partner op een van de thema's of door naar de publieksbijeenkomsten te komen.

Voor meer informatie over partner worden kunt u contact opnemen met Minouche Besters, projectleider Digitale Steden Agenda via minouche@stedenlink.nl.

Aanmelden voor de nieuwsbrief kan op www.digitalestedenagenda.nl.

Organisatie

De begeleiding van de uitvoering is door de G32 en G4 steden belegd bij Stedenlink. Stedenlink werkt hierbij nauw samen met Nicis Institute, zodat er een verbreding ontstaat via inhoudelijke activiteiten, netwerkbijeenkomsten en publicaties voor een breder publiek.

Stedenlink is een netwerk van kennissteden die al ruim 10 jaar met elkaar voorop lopen in het gebruik van slimme ict en infra in de stad. Stedenlink brengt gemeenten en provincies bij elkaar die actief de mogelijkheden van supersnel internet en maatschappelijke ict diensten voor hun steden en provincies verkennen. Stedenlink biedt daarbij netwerk (onderling en naar betrouwbare partners), kennis (over technologie, juridische zaken, business modellen) en lobby (EU, Provincie, Rijk).

Nicis Institute is het Maatschappelijk Top Instituut voor de steden en richt zich op grootstedelijke problematiek. Door het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek, het verspreiden van kennis en het opleiden van stedelijke professionals werkt Nicis Institute mee aan het ontwikkelen van kennis en kunde voor de stedelijke beleidspraktijk. Nicis Institute geeft uitvoering aan het kennisprogramma stedelijke economie op basis van het convenant dat vorig jaar is getekend tussen het ministerie van EZ en de G4 en G32.

Volg de Digitale Steden Agenda via:

website: www.digitalestedenagenda.nl

twitter: @stedenlink @digitalesteden

hashtag: #DSA11

